C. J. Slotte Talonpoikaissäädyn puhemiehenä.

Oltuaan jäsenenä tammikuun valiokunnassa ja sittemmin valittuna edusmieheksi kaikille valtiopäiville 1863 alkaen, joilla hän ylimalkaan edusti vapaamielisempää kantaa, on Slotte ollut Talonpoikaissäädyn puhemiehenä 1872 vuoden valtiopäivistä saakka.

Miten on hän tämän tärkeän toimen täyttänyt?

Ylimalkaan arvokkaalla ja kunnioitusta ansaitsevalla tavalla. Puhemiehen toimessa vaaditaan selvä ja nopea käsitys. Ja sitä ei Slottelta puutu. Vaaditaan siinä myöskin puolueettomuutta ja ennen kaikkea kärsivällisyyttä. Slottella on pohjolaisen intohimoinen ja tulinen luonne, näennäisesti tyvenen ja maltillisen kuoren alla. Eikä Slotte, niin suuri kuin hänen itsensä hallitsemiskyky muutoin onkin, saa sitä aina hillityksi. Joskus se puhemiehen toimessa on purkautunut esille, vähemmän rakastettavassa muodossa. Mutta se on tapahtunut aniharvoin.

Sitä valtaa minkä W. J. laskee puhemiehen käteen, voitaisiin väärin käyttää. Slotte on sitä kumminkin taidolla käyttänyt. Slotten kunniaksi

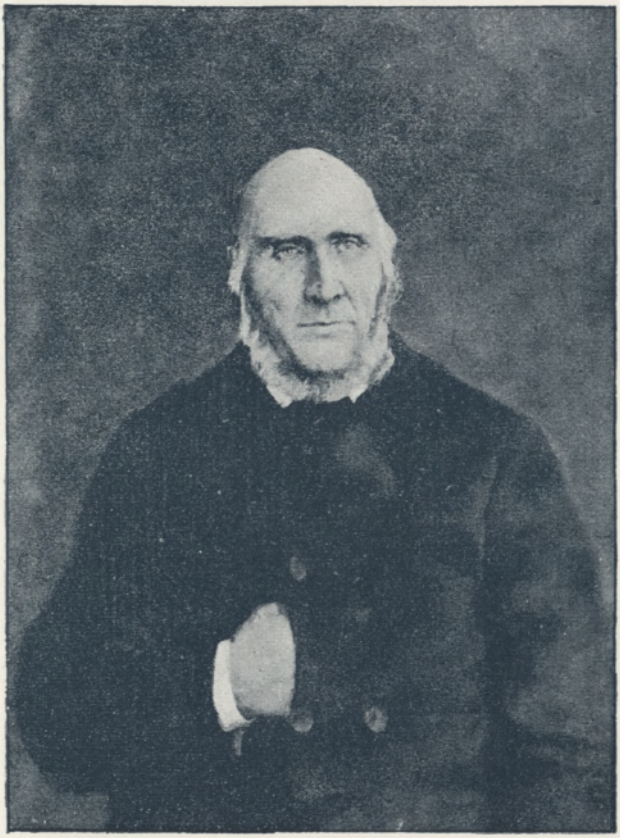

C. J. Slotte.

Valopainos A. Gallenin taulusta.

on mainittava ettei hän vielä kertaakaan ole keltään säädyn jäseneltä riistänyt puhevuoroa. Joku ainoa kerta huomautus joko puheen keskellä taikka kernaammin sen tahi istunnon lopussa. Siinä kaikki.

Verrattomaksi onneksi on katsottava, että näinä tukalina ahdistuksen aikoina talonpoikaissäädyn puhemiehenä on ollut mies joka ei hetkeäkään ole epäillyt mitä hänen velvollisuutensa isänmaata ja hallitsijaa kohtaan kulloinkin on vaatinut. Ritariston ja aatelin ent. maamarsalkan V. von Haartmannin, arkkipiispa T. Renvallin ja porvarissäädyn ent. puhemiehen, kauppaneuvos J. Kurténin seurassa matkusti Slotte keväällä 1890 Pietariin. Tämän matkan isänmaallinen tarkoitus lienee kaikille tunnettu; tunnettua on myös miten tuo käynti päättyi.

Empimättä, arvostelematta toi Slotte viime valtiopäivien juhlallisessa avauksessa valtaistuinsalissa hallitsijalle saatettavaksi ne tunteet, jotka maatamme ja kansaamme vastaan yhä jatkuvien hyökkäysten ja muutospuuhien johdosta asuvat jokaisen vilpittömän Suomen talonpojan rinnassa.

Tavallista oli aina ennen ollut että säätyjen puhemiesten puheet viipymättä esitettiin hallitsijalle ja että tieto siitä kohta saapui säädyille. Mutta niin ei tällä kertaa tapahtunut. Tavattoman kauan viivytteli silloinen ministerivaltiosihteeri C. Ehrnrooth puhemiesten puheitten esittelyä H. Majesteetilleen. Kun ei puheitten esittelemisestä korkeimmassa paikassa mitään kuulunut, niin valtasi yleinen levottomuus ja huoli mielet. Tämä huoli puhkeutui ilmi talonpoikaissäädyn täysi-istunnossa helmikuun 10:nä päivänä. Säädyn kunniavanhus Pielisjärven tuomiokunnan entinen ja Pielaveden silloinen edusmies Mikko

Heikura pyysi puhevuoroa. Sen saatuaan kysyi hän yleisen äänettömyyden vallitessa tiesikö puhemies olivatko säätyjen puhemiesten puheet jo H. Majesteetilleen esitetyt vaiko ei. Tähän vastasi Slotte, ettei hänelle ollut mitään virallista ilmoitusta asiasta saapunut, vaan oli hänelle ilmoitettu, että oli täysi syy otaksua, etteivät puheet vielä ole tulleet »Hänen Majesteetilleen säännöllisessä järjestyksessä esitellyiksi.» Säädyn täysi-istunnossa helmikuun 12 päivänä lausuivat vielä lisäksi edusmiehet Päivärinta, Muttilainen, Heikura ja Pulkkinen mielipiteensä säätyjen puhemiesten puheitten esittelyn viivyttämisestä sekä esittelystä ylimalkaan. Vieläpä vakuutti muuan puhuja ettei »säädyssä ole eikä voi olla muuta kuin yksi ainoa mieliala Suomen asiain esittelemistä korkeimmassa paikassa koskevassa asiassa.»

Kieltämätön tosiasia on, että mainittujen puhujien lausunnot herättivät yleistä mieltymystä koko maassa. Kerrankin oli lausuttu kuuluville se mitä kaikki kantoivat sydämellään.

Sitä suurempaa hämmästystä nosti näitten lausuntojen peruuttaminen.

Mitkä vaikuttimet aikaansaivat tämän peruutuksen, jääköön tässä selvittämättä. Mainittakoon vaan se, ettei Säädyn puhemiehen ja sihteerin esiintyminen ollut sekään tähän tulokseen vaikuttamatta.

Tämä on tietääkseni ainoa kerta, jolloin Slotte säädyn ensimmäisenä miehenä, sen kunnian ja arvon valvojana, ei ole esiintynyt tavallisella miehuudellaan ja itsenäisyydellään. Yksinäisenä ei tämä tapahtuma kumminkaan himmennä Slotten muita isänmaallisia ansioita talonpoikaissäädyn puhemiehenä.

Kun vihdoinkin säätyjen puhemiesten puheet H. Majesteetillensa esiteltiin, suvaitsi H. Majesteettinsa, otettuaan selon talonpoikaissäädyn puhemiehen puheesta, kirjoittaa korkean-omakätisesti muistutuksen sen reunaan. Tämän johdosta kenraalikuvernööri kreivi Heiden vaati talonpoikaissäädyn puhemiehelle asetetun kirjeen kautta selitystä. Sen jättikin Slotte kenraalikuvernöörille. Ja siitä oli seurauksena tuo valtiopäivien aikana julistettu armollinen reskripti, jossa hallitsija vakuutti pitävänsä voimassa ja rikkomatta maamme perustuslait.

Viime valtiopäivillä päätti talonpoikaissääty maalauttaa puhemiehensä kuvan säädyn istuntosaliin ripustettavaksi. Syvästi liikutettuna tästä kunnianosoituksesta suostui Slotte säädyn pyyntöön. Kuvan valmistaminen uskottiin taiteilija A. Gallén'ille. Se valmistuikin jo valtiopäiväin aikana ja oli yleisön nähtävänä taiteilijain tämänsyksyisessä näyttelyssä. Mestarillisella tavalla on taiteilija tehtävänsä suorittanut. Siinä näemme talonpoikaissäädyn ijäkkään ja monivuotisen puhemiehen istuvan vakaana ja älykkäänä kiinni napitetussa takissaan. Korkean ja kaarevan otsan alta katsovat hänen järkevät silmänsä, kertoen mitä selväpuheisimmin »katajaisen kansallisuutemme» tarmosta, sitkeydestä ja siitä luottamuksesta, joka tukalimmissakaan oloissa ei epäile maansa tulevaisuutta.

Jon. Oastrén.

Suomalaisia taiteilijoita.

Nykyaikaisia taiteilijoitamme minun on mahdotonta edes muutaminkaan sanoin luonnostella, sillä heidän joukkonsa on jo niin taajaksi kasvannut ja heidän nimensä niin tutuiksi käyneet. Kaikki me tunnemme ja ylpeilemme sellaisista nimistä kuin Munsterhjelm, Kleineh, Lindholm, Edelfelt, Gallén, Järnefelt y. m. Yli koko taiteen kukkaiskentän käy elähyttävä, lämpöinen ja virkistävä tuulahdus, joka ympärilleen siroittelee mitä ihanimpia taimia ja ruusuisia. Taiteen kevät on koittanut ja ripein askelin lähenee sen juhannuspäivä. Ja mikä jokaista tosisuomalaista niin syvästi ilahuttaa on se, että kaikki nämä uudet taimet versovat suorastaan kotimaan, Suomenmaan, turmeltumattomasta maaperästä ja omaavat kotoisen maaperänsä tutun tuoksun. Se on *suomalaista* taidetta, se on jotakin, jota ainoastaan me suomalaiset voimme luoda.

Huomattavimmat ja lahjakkaimmat näistä perisuomalaisen kansan-elämän ja luonnon etevistä kuvaajista ovat ne maalaajat, joiden muotokuvat näette edellisellä lehdellä: nimittäin *Aksel Gallén* ja *Eero Järnefelt.* Molemmat ovat

R. Stigell.

A. Gallén. E. Järnefelt.

E. Wikström.

he nuoria vielä — edellinen on 26, jälkimäinen 28 vuotias — ja molemmissa asuu heissä sama vilpitön ja lämmin rakkaus isänmaahan, sen karkeatekoiseen, jöröön kansaan ja levolliseen luontoon. Molemmat ovat he myöskin mestareita tekniikkansa puolesta, jonka pitkällisten ja vakavain opintojen kautta ovat saavuttaneet. Ja kuitenkin ovat he taiteilijaluonteiltaan niin tuiki erilaisia.

Gallén on luomisinnosta säkenöivä, voimakas ja nerokas luonne, joka elää ja kuolee taiteensa eteen, joka on samonnut Hämeet, Savot ja Karjalat etsiäkseen sitä oikeaa »suomalaista isänmaata» (Stenbäck) ja joka on näiden matkojensa tuloksien avulla luonut ihmeteltävän eläviä ja tarmokkaita kuvia kansamme elämästä sekä sankarirunojemme henkilöistä. Ennen kuin kukaan muu »nuorista» oli hän jo ryhtynyt Kalevalan tapahtumia kuvaamaan ja hänpä se myöskin sai tehtäväkseen valmistaa valtiolle kolmiosaisen Ainotarinaa esittävän sarjan; savokarjalaisen osakunnan Kalevala-kilpailussa otti hän ensimmäisen ja Yliopiston juhlasalin koristamista varten julistetussa kilpailussa toisen palkinnon. Muuten on hra Gallén synnyinmaansa ulkopuolellakin jo menestyksellä esiytynyt. V. 1885 oli hänellä ensimmäinen taulunsa (»Akka kissan kanssa») Pariisin salongissa, missä hän vuosina 1888—9 näytteli »Kansan elämää» ja »Ensimmäinen oppitunti» nimisiä teoksiansa. Kun sitten v. 1890 useimmat, etevät taiteilijat erosivat salongista ja toimeenpanivat oman näyttelynsä Marskentän palatsissa, liittyi hra Gallénkin heihin jättäen sinne taulunsa »Johanna kirkossa» ja »Haavakuume», jonka viimeksi mainitun johdosta hän kutsuttiin jäseneksi Marskentän näyttelyn toimeenpanijain seuraan. Yhtä onnis-

tunut kuin laatukuvamaalaajana on hra Gallén myöskin muotokuvauksen alalla. Hänen tekemänsä muotokuvat tehtailija Serlachiuksesta, talonpoikaissäädyn puhemiehestä Slottesta, runoilija Tavaststjernasta ja ylioppilas Elias Erkko vainajasta ovat kaikki sekä näköisyytensä että muun suorituksensa puolesta sangen onnistuneita. — Taiteilijan elämäkerrallisista vaiheista mainittakoon vain, että hän on syntynyt Porissa v. 1865, kävi Helsingissä normaalikoulua 4 luokkaa, nautti sitten 4 vuotta kotimaassa saatavansa olevaa opetusta ja pääsi v. 1884 ensi kerran Pariisiin, missä hän useita vuosia on opiskellut Bouguereaun, Tony Robert-Fleyryn ja Cormon'in ateliereissä. Pari vuotta sitten meni hän naimisiin hovineuvos Slöörin tyttären Maryn kanssa ja on nykyjään pysyväisesti asettunut taloksi Malmin asemalle, missä hän nuorekkaan luonteensa koko innolla työskentelee, m. m. viimeistellen Ainosarjaansa.

Hra Järnefelt on luonteeltaan ihan toisellainen. Hän on hiljainen, pehmeä, runollinen luonne, joka mielellään käsittelee tyyntä ja levollista sisämaan luontoa. Mutta hän ei tee sitä Munsterhjelmin ihannoitsevalla, maneerimaisella ja herrahtavalla tavalla, vaan vienolla, mielialanomaisella hellyydellä ja rakkaudella. Karuimmatkin kasket ja palokankaat saavat hänen siveltimensä alaisina omituisen myötätuntoisuutta herättävän tunnun. Ja samalla n. s. sydämmellisellä tavallaan käsittelee Järnefelt laatukuvamotiivejansakin. Hän on tietysti realisti, mutta hänen realismiinsa tulee aina joku määrä runollista pehmoisuutta ja hienoutta lisäksi,

Hra J. on Waasanläänin nykyisen kuvernöörin poika ja syntyi Wiipurissa 1863. Koulunsa kävi hän täällä Helsingissä ja tuli suomal. al-

keisopistosta ylioppilaaksi v. 1881. Jo seuraavana vuonna siirtyi hän täältä Pietarin taideakatemiaan, missä opiskeli 4 kokonaista vuotta ennenkuin Pariisiin matkusti ruvetakseen siellä äsken mainitun Tony Robert-Fleyryn oppilaaksi. V. 1888 oli hänellä jo salongissa näytteillä »Kapakassa» niminen taulu ja sen jälkeen on hän luonut toisen etevän teoksen toisensa perästä. Savolaisvene, Pyykkiranta, Maisema Pohjoissavosta y. m. ovat pysyviä merkkejä hänen nopeasta kehityksestään. V. 1889 sai hän 1:n luokan mitalin Pariisin maailmannäyttelyssä, Suomen valtion tämän vuotisessa maisemakilpailussa voitti hän yksinkertaisen hienolla ja värinkäsittelyn suhteen niin oivallisella maisemataulullaan ensi palkinnon ja Yliopiston hist. kilpailussa kolmannen. Myöskin hra J. on valmistanut peräti onnistuneita muotokuvia senaattori J. Ph. Palménista, Ahlqvist vainajasta ja A. Meurmanista. Kirkkomaalauksenkin alalle on hänen ahkera siveltimensä ehtinyt: hänen atelieristaan ovat näet Keuruun ja Jyväskylän uudet alttaritaulut lähteneet. — Viime vuonna solmi hän avioliiton näyttelijätär Saimi Svanin kanssa ja on hän toistaiseksi ottanut asentoonsa Helsingissä.

Sekä Gallén että Järnefelt olivat niiden 8:n taiteilijain joukossa, jotka toimeenpanivat tämänsyksyisen »Suomen taiteilijain näyttelyn». Molemmilla oli siellä eteviä teoksia, molemmat ovat yksinomattain supisuomalaisia aiheita käsitelleet. Samalla rakkaudella, samalla omatakeisuudella he kumpikin alallaan työskentelevät, mutta jo heidän kasvojuonteensa kertovat meille heidän erilaisista luonteistansa. Tarkastakaapas! »Tämä näyttely on Suomen taiteen täys-ikäisyyden ja itsenäisyyden julistus», lausuu prof. Tudeer mainitsemastamme erikoisnäyttelystä. Ja niin se onkin. Mutta

tässä Suomen taiteen itsenäistyttämisessä on Gallénilla ja Järnefeltillä ijäti pysyvä suuri merkityksensä.

* *
*

Etevimpänä nuoremman kuvanveistäjäpolven edustajana olisi kai mainittava Ville Wallgren (s. 1855), jonka v. 1880 alkanut tuotantokausi voi näyttää sellaisia, yhä täydellisemmiksi kehittyneitä taideteoksia, kuin ovat »Kravun kanssa leikkivä poika», Torkkeli Knuutinpojan muistopatsas, »Kaiku», Marjatta, Aino, Ofeelia ja vihdoin ylevin kaikista »Kristuksen pää».

Vähemmän hieno, mutta voimakkaampi taiteilijaluonne on ylempänä valokuvattu *Robert Stigell*. Hän kyllä tosin on vanhin nuoremman taiteilijapolven miehistä, mutta mitä luonteiseen nuoruuteen ja mielikuvituksen tuoreeseen voimaan tulee, on hän ehkä nuorempi kuin kukaan nyt elävistä kuvanveistäjistämme. Robert Stigell on syntynyt Helsingissä v. 1852 ja on siis 39 vuotias. Parin kymmenen vanha hän oli lähtiessään ensimmäiselle ulkomaamatkalleen, joka suuntausi suoraan Roomaan. Kolme vuotta työskenteli hän siellä Takasvainajan kanssa yhdessä S. Lucan taideakatemiassa, jossa valmistui hänen ensimmäinen tunnetumpi teoksensa »Amor ruusun kanssa». Pariisiin hän sitten muutti jatkaen työtänsä taiteilija Cavelierin johdolla. Voimakasta, todellista elämää huokuvat hänen luomansa. Eikä hän koskaan tyyntä asemaa otakaan kuvatakseen. »Linkooja», »Jousimies», »Työmies», Väinämöinen ja Ilmarinen sekä nyt hänen viimeinen, suurta luonteenvoimaista havaintokykyä ja aihevalinnan rohkeutta todistava mestariteoksensa »Haaksirikkoiset», kaikki nämä ihan elävät silmissämme. Noin

80-luvun loppupuolelta on Stigell, joka tätä nykyä oleskelee kotimaassa, työskennellyt Pariisissa. Omituisuutena mainittakoon, että hän, saven muovaaja ja marmorin kalkuttaja, oli tänä syksynä toimeenpantuun Suomen taiteilijain näyttelyyn antanut erään maalauksenkin, joka osoittaa, että hänen voimakas kätensä voi taitavuudella käytellä sivellintäkin.

Nuorin Suomen huomattavimmista kuvanveistäjistä on *Emil Vikström,* jonka nerokkaannäköiset kasvot lukija näkee tässä taiteilijoita esittävässä valokuvaryhmässämme. Hän on vasta 27 vuotias ja syntyisin turkulainen. Alkuaan harjoitteli hän puunpiirrosta, jota tutkimassa hän on Wienissäkin pari vuotta oleskellut. Hänen harjoitelmansa tällä alalla herättivät jo hyviä toiveita, mutta itsessään kyti hänessä ai'e ruveta kuvanveistäjäksi. V. 1885 onnistuikin hänen päästä Pariisiin, missä puunpiirros kerrassaan unohtui ja savi kävi hänen muotoiluaineekseen. V. 1887 täällä kotona ollessaan oli hän valmistanut kuvan »Mansikkatyttö», jonka taideyhdistys palkitsi ensi palkinnollaan. Tämän avulla hän pääsi ulkomaille, oleskellen ensin Wienissä, sitten Pariisissa Chapu'n ohjauksen alaisena. Kansallisia aiheita on hra Wikströmkin teoksiansa varten käyttänyt. Niinpä kuvaamaansa Kullervoa ja niin myöskin suihkulähteensä luonnosta varten, joka esittää taistelua Kalevalan kotkan ja Tuonelan hau'in välillä. Tämä alkuperäinen ja itsenäinen luonnos, joka niin hyvin sopisi jonkun julkisen torin tai puiston kaunistukseksi, valmistui jo v. 1889, mutta taiteilijan ei ole, ikävä kyllä, onnistunut vielä saada sille ostajaa. Turun säästöpankkia varten on hra W. nykyisin valmistanut »Säästäväisyyttä, teollisuutta ja kauppaa» kuvaavat, suuret pysty-

kuvat, joita paitse hän muotokuvauksen alalla on tehnyt m. m. tunnetun lahjoittajan G. F. Ahlgrénin rintakuvan. Etevin ja huomattavin hänen teoksistaan lienee sentään »Tukinuittaja», jossa hän Stigellin elävyydellä ja rohkeudella on käsitellyt tuota huvittavaista kansallista aihetta.

Kasimir Leino.

Lemmettömälle lempilaulajalle.

Mies hurja, oi lemmen laulujas,
Joiss' etsit kuvia vain
Ja vertauksia valmistat,
Teet kukkia kuormittain!

Kuvailet taivahan ruskosäät,
Kuun kullat ja auringon,
Ja tuulten kieliä kertailet —
Kun tuulesta lempes on.

Luot paljon kaunista helkkinää,
Ett' tuntehet karkaa pois:
Ei noin korukielin milloinkaan
Rakastunut laulaa vois.

J. H. E.

Miten oikeuslaitos palvelee ihmiskuntaa.

Silloin kun luin virkatutkintoani lainopillisessa tiedekunnassa, niin ei minun olisi ollut vaikea vastata tähän kysymykseen. Olisin vastannut melkein näin: Tämä kysymys on niin selvä, että se vastausta tuskin kaipaa; tosiasiat puhukoot. Mitä näemme siis ympärillämme? 1) Ihmiset eivät enää tarvitse ratkaista keskinäisiä riitojansa miekalla. Heillä on nyt tarjolla järjestetty historiallisesti kehittynyt oikeuslaitos; 2) Kaikki omankädenoikeus, ainakin fyysillinen, on kielletty. Järjestetty oikeuslaitos pitää huolen siitä että se, jolla on toiselta jotakin vaatimista, autetaan oikeuteensa. 3) Pahan rankaiseminen ei ole niinkuin muinoin jätetty yksityisen koston varaan. Järjestetty oikeuslaitos pitää huolen siitä ettei yksikään pahanteko jää missään tapauksessa rankaisematta.

Mutta sitten kuin minä olin tutkintoni suorittanut ja tavan mukaan alkanut käytännölliset harjoitukseni kihlakunnanoikeuksissa maalla, on minussa herännyt kaikenlaisia epäilyksiä siitä, onko tämä kysymys niinkään helposti vastattu. Mitä enemmän olen sitten sitä miettinyt, sitä enemmän olen tullut ristiriitaan kaikkien niitten teoreetisten

dogmien kanssa, joitten tunnustamista yliopistossa käyttämäni oppikirjat niin suurella huolella olivat koettaneet istuttaa.

En voi kuitenkaan tällä kertaa tehdä tiliä näistä epäilyksistä sen alan koko laajuudessa, jota ne tarkoittavat. Minä otan tällä erää vaan esille 1):llä merkityn kohdan, ja jätän 2):lla ja 3):lla merkityt kohdat johonkin toiseen tilaisuuteen.

Minä tarkoitan siis vaan puhtaasti siviilistä tuomioistuinta ja menen — käsiteltäväni alan supistamiseksi — tässä eroittelemisessa niin pitkälle, että ajattelen poissuljetuksi sellaiset siviilijutut, joissa oikeus ei ole kysymyksenkään alainen, vaan joissa jutun nostaminen tarkoittaa ainoastaan ja oikeastaan niskoittelevan riitapuolen *pakoittamista* tehtävänsä tekemään.

Kun vielä luen pois kaikki niin sanotut ilmoitusjutut ja yleiset asiat, joitten esille ottaminen ei oikeastaan kuulukaan tuomioistuimen tehtäviin, niin on jäljellä ainoastaan semmoiset siviiliset jutut, joissa itse oikeuskysymys on ratkaisematon, s. o. joissa asianosaiset tuomioistuimelta ikäänkuin tiedustavat mikä on asiassa oikeus; — ja tiedustavat siitä syystä, että he ainakin näennäisesti ovat siitä tiedottomia.

Näin alan rajoitettuani kun muistissani läpikäyn ne lukemattomat jutut, joitten käsittelemisessä minulla oli tilaisuus olla läsnä, täytyy minun tunnustaa että alani on supistunut pienemmäksi kuin alussa luulinkaan. Ensimmäinen havaintoni, joka minulle puhui aivan lahjomatonta kieltä, oli siis se että näitä varsinaisia puhtaaasti siviilisiä juttuja tuli esiin varsin harvoin. Ja kuitenkin muodostavat juuri ne juridiikan ytimen. Juuri tämmöisen *kysymyksen*-alaisen oikeuden ratkaisemista olin teoriiassa tottunut pitämään tuomarin

tehtävänä. Sitä tarkoittivat kaikki siviiliset tiedekirjat, joita minun oli ollut läpikäyminen.

Mutta niitä nyt oli kumminkin. Ja ehkä niitä saattoi tulla, vaikkei vielä ollut tullut, niin vaikeita, että ne kyllä kysyisivät suuria ponnistuksia tuomarin puolelta. Niin tulikin. Ja aivan kuin tahallaan, minun opettamiseksi. Niitä tuli oikein peräkkäin. Ja pahin niistä oli eräs meijeriyhtiöjuttu. Tuomarin kasvot synkistyivät kun asianosaiset esittivät asiansa ja jättivät asiakirjat sisälle. Ennenkuin kaikki todistajat ovat kuulustellut! Ennenkuin kaikki asiakirjat ovat tutut! Ja viisitoista muuta juttua on vielä tämän päivän suoritettavia! Kummallinen epätoivon ja mahdottomuuden tunne pujahtaa minuunkin, vaikka istun vaan sihteerinä ja tiedän itseni edesvastauksesta aivan vapaaksi. Siinä nyt on sinulle »puhtaasti siviilinen juttu», kuulin minä ivallisesti itsessäni.

Näin nyt selvästi että tuomarin on *aivan mahdotonta* antautua kunkin esille tulevan asian todellisesti juriidiseen tutkimiseen. Paras tuomari on se tuomari, joka osaa ottaa asian enin käytännölliseltä kannalta, se on: ratkaista asia niin pian kuin mahdollista ja samalla taitavimmin purjehtia kaikkien mahdollisten Scyllain ja Carybdien (= juriidillisten kysymysten) ohitse. Minä huomasin, ettei mikään tuossa toimessa olisi niin naurettavaa kuin antautuminen asiain syvempään *juridiseen* tutkimiseen. Koko vitsi on siinä että asia ratkaistaan pian ja ettei mitään muodollisia virheitä tapahdu.

Mutta enin minua kumminkin hämmästytti se seikka että asianosaiset itse eivät tuomarilta muuta vaatineetkaan. Se on hyvä tuomari, joka asiat heti ratkaisee; kävi sitten miten kävi. Ja

tämmöisen arvostelun voi kuulla asianosaisilta, jotka ovat vuosikautisessa kinastuksessa keskenään olleet, intohimoisesti sättineet toisiansa ja toisilleen turmiota toivoneet. He jättävät nyt vihdoin tämän riitajuttunsa tuomioistuimen ratkaistavaksi. Ja heidän huuliltansa kuulet toivomuksen: kunhan ratkaiset pian niin olet kaikki tehnyt mitä sinulta pyydämme.

Eikö heille siis olekaan tärkeätä että he saavat oikeuden. Eivätkö he, riideltyänsä keskenään pitkiä aikoja, pantuaan alttiiksi tuossa riidassa onnensa ja rauhansa, nyt tahdo, että tuomari kaikella mahdollisella tarkkuudella tutkisi kellä heistä on oikeus? — Eivät. Kuinka koetinkaan tutkia ja seurata asianosaisten aiheita, joka jutussa oli minulla aivan selvänä, että he kyllä pyytävät asian ratkaisua, mutta eivät odotakaan tuomioistuimelta totuuden selville saamista. Heidän psykillinen mielentilansa, sitten kun ovat asian tuomioistuimelle uskoneet, muistuttaa minusta suuressa määrin sen mielentilaa, joka odottaa vastausta heitetyltä arpakapulalta.

Ja aivan oikein. Jos heille olisi tärkeätä puhtaan totuuden selville saaminen, niin miksi he eivät panisi kokoon kompromissi-oikeutta, joka tuntien heidän keskinäiset suhteensa olisi sitäpaitsi tilaisuudessa ottamaan täyttä selkoa riitaisen asian kaikista yksityiskohdista, tutkia se perinpohjaisesti ja lausua päätöksensä. Olisihan kompromissi-oikeudella paljoa suurempi mahdollisuus löytää totuus kuin virallisella tuomioistuimella, joka voi uhrata tavallisesti korkeintaan jonkun tunnin asianosaisten ja todistajain kuulustelemiseksi.

Tavallisemmasti on tämä »puhtaasti siviilinen» juttu sellainen, että molemmat asianosaiset tahtovat päinvastoin peittää jonkun osan totuu-

desta. Aivan niinkuin kaksi tappelijaa, jotka kumpikin tietävät että tappeleminen on itsessään pahaa. He välttävät kompromissi-oikeutta, koska se voisi totuuden perille päästä, tasoittaa oikeuden heidän välillänsä ja jakaa riita-esineen. Mutta he etsivät tuomioistuinta, joka arpakapulan tavoin valmistaa joko voiton tahi tappion.

Tähän johtopäätökseen minä tulin, kun ajattelin asianosaisten aiheita eräässä suuressa, pitkällisessä ja monimutkaisessa riitajutussa. Sittemmin minä olen tätä ajatusta seurannut ja tähystellyt muuallakin, pikku juttuja. Seuduissa, joissa käräjöiminen on varsinaisia paheita, nähdään usein talonpoikien kaikessa sovussa tulevan käräjäpaikalle »riitelemään». Yhtäläisyys pelaamishimon kanssa on tällöin niin silmiinpistävä, ettei se voi keltään jäädä huomaamatta. Koko kysymys on siitä kuka »voittaa» ja kuka »häviää». Sama kiihtymys, sama intohimo ja sama uhkamielisyys kuin konsanaankin kortinpelissä. Ja minä olen nähnyt heidän lähtevän käräjäpaikalta toinen voittajana, toinen voitettuna, mutta ystävyksinä, samoilla rattailla, niinkuin tullessakin. Minkä sille taitaa, että onni on toista suosinut ja toiselle ollut nurjamielinen!

Mutta samassa saapi vastauksensa se usein tehty kysymys miksi kompromissi-oikeudet ovat niin harvinaisia ja miksi kaikki yritykset, — missä ikänä niitä tehtäneekin, — jotka tarkoittavat oikeuksien muodostamista kompromissi-oikeuksien tapaan, raukeevat tyhjiin.

Mutta mitä on oikeuslaitos, joka ei voi vaikuttaa riitaisuuksien vähentymistä; joka päinvastoin monessa kohden puutteellisella ratkaisullaan vaikuttaa niitten enenemistä, synnyttää kostonhimoa ja kaikkinielevää oikeustaistelua?

Jos nämät oikeustaistelut eivät enää matkaansaata aseellisia taisteluja ihmisten välillä, niin eikö se ole seuraus siitä, että ihmiseen on vihdoin juurtunut käsitys väkivaltaisuuden hyljättäväisyydestä? Voimmeko ajatella, että jos tuomioistuin kieltäytyisi antamasta ratkaisua tällaisissa »puhtaasti siviilisissä» riitajutuissa ja osoittaisi asianosaiset kompromissi-oikeuteen, siitä olisi seurauksena uudet veriset taistelut yksityisten kesken?

Minun epäilykseni 1):llä merkityn kohdan johdosta on täydellinen.

Minä tulen aina kehoittamaan ihmisiä olemaan tällaisissa asioissa kääntymättä oikeustojen puoleen. Asianajajat ja tuomarit siitä mahdollisesti tulevat kärsimään, mutta ne, jotka neuvoani seuraavat, tulevat varmaan hyötymään, koska heille jää jäljelle mahdollisuus saada sovinnolla totuudesta tosi selko ja riitansa siten juurinensa poistetuksi.

Helsingissä, marrask. 15 p. 1891.

Arvid Järnefelt.

Sunnuntai sydänmaassa.

Oli sunnuntai elokuussa. Melkein koko viikon oli satanut, mutta sunnuntai-aamuna ilma seestyi, tuuli tyyntyi ja kaikki tuntui ennustavan ihanaa päivää. Ei ääntäkään kuulunut talossa, se oli kuin autio.

Eteisen portailta, missä istuin poltellen »kasakki»-piippuani, saattoi nähdä juovan järveä talon aittojen lomitse, kappaleen tuonnempana vasta kynnettyjä sinipunertavilta heijastavia peltoja. Rantametsikön puut kuvastivat jyrkkäpiirteisinä veteen. Järven muutoin tyyni pinta kohoeli pitkässä tuskin huomattavassa aaltomaisessa liik-

keessä, aivan kuin nukkuvan tasaisesti hengittävä rinta; vesi lepäeli myrskyisen viikon jälestä. Kappaleen kauvempana selällä tunnustivat myöskin mustan ja valkean kirjavat merimerkit, jotka näyttivät väylää Tampereen höyryveneille, nauttivan sitä lepoa, jonka tuuli niille soi. Ne seisoivat kuin horroksissa, luudalla koristetut päänsä eri suunnille kallellaan. Loitoinna niemen käressä seisoo valkeaksi maalattu reima ja loistaa päivän paisteessa.

Toisella puolen pihaa näkyy puitten latvoja navetan helakan pärekaton yli. Keskipäivän aurinko valaa tähän vihreään ryhmään väräjävää valoa. Silloin tällöin vain kuuluu sieltä vieno surunvoittoisen lehmänkellon kilahdus.

Tuvan ovi aukeaa ja Manni, talon renki, astuu portaille, missä minä istun. Hän polttaa pitkävartista pyhäpiippuansa ja suloinen mahorhan tuoksu täyttää vähitellen ympärystäni ilman. Vähän aprikoituansa hän istuutuu penkille vastapäätä minua, kopistaa porot piipustaan, sylkäisee, katsoo kartanolle ja sanoo:

— Nyt on kaunis ilma.

— Kaunis on, oikein kaunis, vastaan minä, mikäli suomen taitoni riittää.

Pitkä äänettömyys.

Äänettömyyttä seuraa pitkä lause, äänen painosta päättäen kysymys, jota minä, niin vaivojani säästämättä kuin »Kockströmiä» olinkin päntännyt päähäni, en kokonaan ymmärrä. Minun onnistuu kuitenkin tajuta käsittämäni sanat »tanssit», »tyttöjä» ja »Laurinmäki», naapuritalon nimi.

— Jaha, vai on tanssit Laurinmäessä tänä iltana?

— Niin ovat.

— No, kyllä minä tulen mukaan.

Manni kaivaa taskustaan punaisista ja vihreistä langoista virkatun tupakkamassin ja alkaa täyttää piippuansa.

Ota nyt näitä minun tupakoitani ja maista, sanon minä ojentaen hänelle tupakkakukkaroni.

Manni kurottaa tyynesti kätensä ottamaan tarjottua tupakkaa, rassaa varovasti pois mahorkan piipustaan takaisin massiinsa ja painaa »kasakkia» pieneen visakoppaansa. Sitten hän ojentaa minulle kukkaron, lausuen:

— Kiitoksia, ja nyykäyttää vähän päätänsä.

Sinisten savurenkaiden kohotessa ilmaan me kumpikin puolellamme vaivumme mietteihin.

Vai on ne tanssit Laurinmäessä! Sehän on tervetullut vaihdos jotenkin yksitoikkoiseen elämään talonpoikais-talossa. Kaiken viikkoa olin uuraasti valmistellut suurta maalausta, johon pilvinen sää oli ollut erittäin edullinen. Tänään saatoin siis hyvällä omallatunnolla levätä ja vähän huvitella. Kun minulla ei ollut vielä ollut aikaa käydä naapuritaloissa ja tutustua seudun rahvaasen, niin tämähän oli erinomainen tilaisuus siihen. Sen lisäksi houkutteli minua toivo nähdä vähän kansan elämää ja kukaties saada aihe johonkin tauluun.

— Mihin aikaan mennään? kysäsin, tarkkaan mietittyäni ja käännettyäni itsekseni kysymyksen suomeksi.

— Tuossa neljän seuduissa.

— Hyvä.

Ja niin jatkui puhelu, vähän päästä keskey-

tyen hyväksi aikaa, kunnes emäntä tuli ja niiaten ja hypelöiden esiliinaansa sanoi, että ruoka on pöydässä.

Tänään maistoi piimä ja muikut tavattoman hyvälle; tieto, että pääsen vähän ulos tuuletteleimaan, oli oikein elähyttänyt minua ja paljoa ennen neljää olin valmis lähtemään.

Melkein koko talon väki oli lähdössä Laurinmäkeen. Venevalkamaan tultua sijoittauttiin molempiin talon veneihin. Minut pantiin perimieheksi toiseen.

Matka kului sukkelaan. Kapeat kauniit alukset luistivat liukkaasti vettä pitkin voimakkailla vedoilla ja pian päästiin Laurinmäen rantaan. Siellä oli jo venettä vieri vieressään pitkä rivi, mitkä uusia, vastatervatuita, punertavia, toiset vanhoja, joissa vuosien varrella kertynyt tervakerros oli kuin vanhaa kallisarvoista kiinalaista posliinia.

Kapea, mäkinen ja kivikko tie vie läpi metsän Laurinmäkeen. Talossa on jo paljon vieraita pihalla. Kuistin penkit ovat täynnä tyttöjä. Heidän vaaleat huivinsa sopivat hyvin tummaa taustaa, eteisen seinää vasten. Muutaman aitan ovella seisoo kaksi tyttöä puhellen ja nauraa tirskuen ja aitan portailla, jotka kulkevat pitkin aittariviä, istuu talonpoikaispoikia tupakoimassa. Kun me astumme tuvan nurkan takaa, keskeytyy nauru ja puhelu ja minä olen paikalla jonkunlaisen uteliaisuuden esineenä.

Me astumme verkalleen kuistin portaille ja jäykästi pistetään kättä oikealle ja vasemmalle ja niiata nytkäytetään.

Hetkisen tuumailtua tulee emäntä ja pyytää minua käymään vieraskammariin.

Huone on miellyttävä ja siisti. Ikkunoissa on sievät uutimet. Valo pujotakseen sisään pa-

perilla koristelluissa kukka-astioissa olevain monenlaisten kukkain lehtien välitse. Joku pieni lääkepullo on unohtunut ikkunan nurkkaan ja kiiltelee siinä. Pitkät kirjavat tilkkumatot peittävät lattiaa. Ikkunain välisessä nurkassa on sivusta vedettävä sänky, kukkurallaan sänkyvaatteita, joita peittää häikäisevän valkea, piipattu ja tärkätty vaaru. Ikkunan edessä olevilla pikku pöydillä on puhtaat valkeat liinat, nurkat riippuen pöydän kupeilla. Huonekaluja on vielä muutamia tuoleja ja piironki ja sen päällä on peili, joka hätä hädin täyttää tehtävänsä, sillä kun siihen katsoo, niin näkee naamansa niin vinona ja vääränä, että heti saa katsojan katumaan itserakasta uteliaisuuttaan.

Keskellä lattiaa seisoo vihdoin kiikkutuoli ystävällisesti ja miellyttävästi ojentaen käsivarsiaan.

Piipun savu pyrkii hitaasti kattoon häilyväksi sinisen kuultavaksi kerrokseksi. Kiikkutuolin jalakset synnyttävät oksasilla lattiapalkilla säännöllisen, nukuttavan kolkkeen. Katse siirtyy hitaasti kirjavista tilkkumatoista liimamaalilla siveltyihin vaaleihin seinäpapereihin ja hiivii lopuksi suurimmasta ikkunakukkain lehtien välisestä aukosta ulos. Se kiitää kauvas yli vasta poltettujen kaskien, jylhäin metsien, kuultavan vedenkalvon aina aurinkoon asti, joka veripunasena hitaasti painuu utuisten pilvisuikaleiden taa, kauvas, loitos mustan metsän peittoon.

Kiireiset puuhakkaat askeleet ja kahvikuppien kilinä kuuluu vierashuoneesta ja pian ilmestyykin emäntä kammariin, ystävällisesti hymyillen ja täyteen ahdettu kahvitarjotin käsissä.

— Ja herra kun on tullut tänne aivan sydänmaahan!

— Niin, täällähän on hupaista olla.

Taitamattomuudessani en siinä kiireessä saanut kokoon mitään vähän parempaa vastausta. Ja minä kun olisin niin halusta tahtonut sanoa hänelle niin paljon. Miten hyvästi minä viihdyin juuri täällä sydänmaassa näiden vaatimattomain hyväntahtoisten ihmisten parissa. Kuinka tämä kaunistelematon elämä viehätti ja pidätti minua täällä. Sanalla sanoen, kuinka minä täällä tyynessä rauhassa, kaukana kaikesta vihasta, kaikista juonista ja vehkeistä, kaikesta kaupunkein olemassaolon taistelusta opin viettämään tervettä elämää. Nämä päiväthän tulevat vastakin pysymään elämäni valoisimpina päivinä!

Emäntä oli seisottunut muutamain askelten päähän minusta ja hypisteli tarjottimella olevaa kerma-astiata, silminnähtävästi haluten tehdä minulle monjaita kysymyksiä. Ne lähtivätkin viimein hänen suustaan.

— Tekeekö se herra kuvia ihmisistäkin, niitä semmoisia valokuvia?

— Ei, en minä tee valokuvia, mutta kyllä minä teen kuitenkin kuvia ihmisistä.

— Vai niin, — mitähän nuo tulisi maksamaan tusina?

Siinä sitä nyt oltiin, pahassa pulassa. Miten nyt minun niukka sanavarastoni riittäisi selittämään hänelle, että minä en valmistanut kuvia tusinoittain, vaan hyvä jos sain yhdenkin valmiiksi.

Mitä enemmän koetin saada itseäni ymmärrettäväksi sotkemalla sekaisin yksityisiä sanoja ja käsilläni viittomalla ja selittää, mitä varten minä oleskelin täällä sydänmaassa, sitä kysyvämmin hän tiirotti minua.

— No, mutta keltäs sitten te saatte palkan, kun te ette tee kuvia toisille?

Takerruin kahta pahemmin.

Tartuin oljen korteen päästäkseni synnintunnustuksista erilleni. Tiesin, mikä »valtio» on suomeksi. Siunaaman aikaa ajateltuani sopivaa sijaa, vastasin jo hiukan varmempana:

— Valtiolta.

Uudestaan olin yksinäni. Kahvikupin, jonka jo olin toiseen kertaan tyhjentänyt, olin pannut kädestäni pöydälle. Kunnioitusta herättävä yksinäisyys, johon minut jätettiin, alkoi vihdoin käydä rasittavaksi ja minä rupesin tuumailemaan, mihin ryhtyä ennen tanssin alkamista.

Houkuttelevat viulun sävelet päästivät minut pälkähästä.

Astuessani eteiseen seisoo puolinen tusinaa tyttöjä pitkin seiniä, silminnähtävästi odottamassa jotakin. Tuvan ovi on seposen selällään. Sisältä kuului viulun vinkuvat ja valittavat säveleet.

Minä astun sisään ja istuudun toiselle sivuseinän penkille. Lähinnä ovea, hämärässä karsinan nurkassa seisoo muutamia nuoria miehiä hitaasti vedellen savuja piipuistaan. Heidän kylmät vaalean siniset silmänsä kiiluvat melkein valkimoiden tumman hatun kapean lierin alta. Pimeässä nurkassa ristikkojalkaisen ruokapöydän takana istuu soittaja kumarassa, viulu vasemmassa kädessä ja kyynärpää ristissä olevien jalkojen nojassa. Hänen edessään pöydällä on kaljatuoppi. Minun vieressäni penkillä istuu kaksi poikaa aivan äänettöminä. Kukaan ei rohkene tulla tanssia aloittamaan, vaikka soittaja kuin innokkaasti ponnistelisi. Päivän valo alkaa olla lopussa. Aurinko on jo laskenut metsän taa.

Lännen puolella olevasta ikkunasta näkyy veripunanen juova taivasta, jota alimmassa ruudussa rajoittaa pimeän metsän latvajono.

Soittaja on herennyt työstään. Hän ottaa siemauksen kaljatuopista ja panee sen takaisin pöydälle, niin että ontelosti komahtaa. Taas vaipuu tupa rauhalliseen äänettömyyteen. Välistä vaan kuuluu heikko turajava ääni jostain piipusta oven suusta. Pieni sininen tulikieli liekahtaa toisinaan kahden hiiltyneen halon raosta, se kohoaa hiukkasen liedestä ja sammuu taas yhtä pian pimeäksi....

Mutta yhtäkkiä on taas käyrä täydessä vauhdissa ja iloisen polskan sävelet hyppivät ovesta eteiseen tyttöjen korviin. Kaksi rohkeinta tulee tupaan, mutta he seisahtuvat aivan äkisti keskelle tyhjää lattiaa ihan hämillään ja lähtevät sitten juoksujalkaa mennä humuuttamaan perinurkassa seisovaa sänkyä kohti ja paiskautuvat reunalle istumaan. Siinä he sitten istuvat punastellen, huivin nipukat suussa, katsovat toisiinsa ja nauraa sipajavat.

Polskan sävelet houkuttelevat tanssiin. Kylän suutari, joka näinä päivinä on tullut kotiin reservistä, rohkaiseksen astumaan sängyn luo, sieppaa toisen tytön vyötäisistä mukaansa ja lähtee pyörähtelemään. Heti on toisiakin paria lattialla.

Tuvassa on puolipimeä. Punanen taivas muuttaa tuvan pölyisen ilman kullankarvaiseksi huuruksi. Tällä pohjalla näkyvät tanssivain tummat, vaaleareunaiset varjot liikkumassa. Hiki helmeilee otsalla, huivit luisuvat olkapäille ja vaaleasta hohtavasta tukasta heijastuu ohut päivänvalo kuin pyhimysseppele.

Tulee pimeämpi ja pimeämpi. Emäntä tulee sisään tuoden sylyyksellisen vankkoja halkoja ja vähäsen tuohta. Pian leimuaa suuri tuli liedessä ja valaisee koko tuvan.

Tanssivain vahvasti valaistut kädet ja kasvot näkyvät nyt selvästi mustemmalla pohjalla. Punanen pusero vilahtaa välistä tulen sivu ja siellä täällä heittää messinkihelainen puukontuppi kimpun kultasäteitä silmään.

— No eikös se herra mene »viemään tyttöjä»?!

Se on Mannin ääni. Hän istuu vieressäni penkillä. En ollut huomannut hänen istuutumistaan siihen, kiintyneenä kun olin »saksan polkan» jalkaliikkeiden katselemiseen.

— En minä ilkeä, minä en osaa!

— Noo, kyllä se menee!

Mannin rokonrikot, tulen voimakkaasti valaisemat kasvot hymyilivät niin ystävällisesti minulle. Hänen pienet, vaalean siniset silmänsä tiirottivat veitikkamaisesti, ikäänkuin kehoittaen lähtemään. Itselläni minulla oli hirveä halu koettaa taitoani »saksan polkassa», joka minusta oli niin kaunista ja sulavaa. Minua pidätti vaan pelko, että täytyy pysähtyä keskellä lattiaa taitamattomana ja hämillään.

Halu vei kuitenkin voiton:

— No, oli menneksi sitten!

Yö oli sysimusta.

Kotiin palaava joukko mutkittelee pitkässä peräkkäisessä jonossa viettävää polkua venerantaan. Pitkin koko kulkuetta on puhe täydessä käynnissä ja sukkeluuksia lasketellaan toinen toisensa perästä. Etupäässä kulkeva mies vetelee kovalla äänellä muuatta laulua, johon kaiku vastaa järven rantakallioista. Itse astua kompuroin minä pimeässä, kompastuen puunjuuriin ja kiviin, savikuoppiin luiskahdellen, ja tiellä pysyn vaan edelläni kulkevan tytön tuskin näkyvän valkoisen huivin ohjaamana.

Rannalle tultua kerätään paikalla risuja ja karahkoita ja sytytetään aika nuotio, jotta kukin osaisi veneelleen. Pian leimahtelee korkea liekki ilmaan, haaveisesti valaisten nais- ja miesryhmiä, jotka etsivät veneitään. Suuria pitkiä, aavemaisia varjoja häilyy järven tyynestä vedestä kohoavissa huuruissa. Petäjäin rungot ja oksat loista-

vat punasina ja niiden takana alkaa metsän syvä salaperäinen pimeys.

Vihdoinkin astutaan venheisiin. Rautakantaiset saappaat kopajavat veneen pohjiin ja tuota pikaa työntyy vene toisensa perästä vesille ja synnyttää kahisevan äänen rantahiekassa.

Kun vaan kokat ovat kääntyneet kukin suuntaansa, alkaa hurja kilpasoutu liekehtivän rantatulen valossa. Soutueet kiihoittavat toisiansa oikein intiaanein huudoilla; hangat ja teljot natisevat soutajain voiman painosta.

Toinen vene toisensa perästä häviää kuitenkin pimeään yöhön; toisinaan vaan kuuluu vielä joku yksinäinen kiihoitushuuto; rannalla palava valkea näkyy enää vaan pikkusena, heikosti tuikahtelevana tulena ja pian nukkuu taas erämaa pimeään ja äänettömyyteen vaipuneena.

Louis Sparre.

Ennen ja nyt.

(Ote Janne Erosen päiväkirjasta.) *

Joskus käyn katsomassa syntymäkylässäni. Minulle ilmestyy väliin sinne niin kuin asiaa, vaikka ei olekaan mitään semmoista. Viimeaikoina on mielitekoni kuitenkin vähitellen laimentunut. Vanhoista, minun aikaisistani rakennuksista katoaa yksi toisensa jälkeen. Aika ja uudistus-halu kuluttavat sieltä muistoni esineitä kuin ahmatit. Nuo vanhat rakennukset, jotka eivät vielä ole kokonaan kadonneet, ovat saaneet kuitenkin korjausten kautta jotain vierasta itseensä. Vanhat ladot katoavat sukupuuttoon. Eräskin talo, minkä kartanolla aina oli varsinainen piilosilla-olo paikka, sekin on melkein kokonaan muuttunut. Silloin oli siinä vanha, erinomainen leski emäntä. Hän oli äitini tuttava ja minun suosijani. Nyt asuu siinä aivan vieraita ihmisiä. Kartano on kokonaan mullistettu, ainoastaan sikoläätti ja sauna ovat rauhallaan. Vaan niihin, niihinkin liittyy monta, monta muistoa. Sikoläätin nurkan takana olen tuhannen kertaa seisonut piilossa

* Tilan puutteen ja kirjapainokiireen tähden teemme vaan seuraavan lyhyen otteen Alkion meille lähettämästä pitemmästä kuvauksesta.

piilosilla oltaessa; jokainen halkeama sen seinähirsissä, omituinen oksa, tahi piinlohkioin, — kaikki ne ovat vanhoja tuttuja. Saunassa taas olen kymmeniä talvisia sunnuntaipäiviä satuja kertonut ja kuullut kerrottavan. Kun pakkanen tuikeasti nurkissa paukutteli, kun talollisten isot tuvat olivat kylmän-härneitä, silloin saunassa lämmin salaisesti hyväili ja teki tuon mustan huoneen kodikkaaksi ja hauskaksi . . .

Minun tekee toisinaan mieli jäädä seisoskelemaan näiden huoneitten patinoille. Mutta minä en oikein uskalla, häpeen tuota vierasta väkeä. Jos huomaisivat, ajattelen, ja tulisivat kyselemään, seisoskelemisen syytä tiedustelemaan, niin mitä sanoisin heille? Olen vaivannut päätäni, keksiäkseni jotain tekosyytä. Mutta minä en ole löytänyt pätevää. Sanoa taas suoraan, että katselen tuota sikoläättiä ja uudistan lapsuuteni muistoja, sitä en ilkiäisi. Se näyttäisi minusta itsestäkin kovin hullulta ja naurettavalta. Vaikka eivät nuo ihmiset olekaan minulle koskaan puhuneet luotua sanaa, tunnen minä kuitenkin melkein vihaavani heitä; pidän heitä nenäkkäimpinä, uteliaimpina ihmisinä koko maailmassa.

Yhä harvemmin käyn syntymäkylässäni. En tahdo siihen tutustua sellaisenaan kuin se nyt on. Tahdon mielikuvituksissani säilyttää sen rauhallaan. Tahdon muistella sitä. Se, se on minulle nautintoa.

— — — — — — — — — — — — — — —

Alkio.

R. Kajanus.

J. Sibelius. O. Merikanto.

E. Sivori.

Suomalaisia säveltäjiä.

Soitto- ja laulutaide on vanhin taiteiden joukossa, sillä sen avulla ilmaisemme tunteemme ennenkun muita taidekeinoja osaamme käyttää. Kansanlaulut ovat syntyneet ennen kuin kansan epokset, ja paljoa aikaisemmin ovat ne saavuttaneet täydellisyytensä kuin taltta ja sivellin ovat yrittäneetkään tulkita ihmisten aatteita.

Mutta vaikka kansan alkuperäinen musiikki, josta meillä suomalaisillakin on niin monet aarteet löydettyinä, onkin niin vanha, on uudenaikainen musiikki meillä vielä aivan nuori ja on kotimainen säveltaide aivan viimeisiin aikoihin vielä ollut paljon jälellä sekä kirjallisuudesta että kuvaavista taiteistamme. Ruotsinkielisen kirjallisuutemme suuruuden aika ei luonut vastaavia säveltäjäneroja. Pacius kyllä herätti soitannollista elämää ja säveltelikin Suomessa, mutta varsinaista suomalaista musiikkia ei hän kyennyt luomaan, siitä luonnollisesta syystä, ettei ollut itse suomalainen eikä voinut täysin tunkea tämän kansan henkeen.

Vasta aivan viimeiset vuodet ovat tuoneet esille varsinaisia suomalaisia kykyjä musiikinkin alalla. Se on merkillinen tämä monipuolinen alkava sato kansallisesta herätyksestä. Se on syn-

nyttänyt säveltäjiäkin, jotka jo edustavat ja vielä enemmän lupaavat tulla kunnialla edustamaan suomalaista soittoa muiden taiteiden rinnalla.

Etupäässä ovat herrat *Robert Kajanus* ja *Jean Sibelius* huomattavat. Nämä molemmat ovat uudenaikaisen suomalaisen musiikin luojia.

Edellisen ansioluettelo on jo pitkä.

Hän syntyi Helsingissä 1856 jouluk. 2 p:nä. Vanhemmat olivat assessori Yrjö August Kajanus ja Agnes Ottilia Flodin. Oltuaan ruotsalaisen normaalikoulun ensimmäisiä oppilaita erkani Robert Kajanus siitä myöhemmin antautuakseen musiikkitaiteen palvelukseen ja nautti musiikin teoriassa R. Faltinin, viulun soitossa G. Niemanin opetusta. Jo siihen aikaan kirjoitti hän paitse yksi- ja moniäänisiä lauluja, pienempiä piano- ja viulusävelmiä, joista tavataan muutamia myöhemmin julaistuissa vihoissa ja kantaatin Bengt Lidnerin sanoihin. Leipzigissä oleskeli hän syksystä 1877 kesään 1879 ja sai sikäläisen konservatorion oppilaana musiikin teoriassa F. Richterin, säveltämisessä Reinecken ja S. Jahnssonin sekä viulun soitossa Henry Schradieckin y. m. opetusta. Siihen aikaan julkaisi hän Leipzigissä pianonsoitolle *Sechs Albumblätter* ja *Lyrische Stücke* sekä yhdelle äänelle pianosäestyksellä *Vier Lieder* Runebergin sanoihin.

Nuoren taiteilijan kehitykseen oli tietysti Leipzigin rikkaalla musiikkielämällä mitä suurin merkitys. Hän kiintyi ensiksi Bethovenin sävellyksiin, vaan myöhemmin alkoi Wagnerin musiikki valloittaa koko hänen harrastuksensa.

Kajanus on ensimmäisen pysyvän suomalaisen orkesterin perustaja. Ensi kerran esiytyi hän soittokunnan johtajana Suomessa kotona käydessään syksyllä 1878, jolloin H. Synnerbergin kon-

sertissa eräs hänen orkesterisävelmänsä esitettiin. Talven 1879—80 vietti hän Pariisissa pohjoismaisten taiteilijain seurassa, nauttien siellä silloin oleskelevan Johan Svendsenin opetusta ja alkoi säveltää surumarssin muotoista orkesteri-teostansa Kalevalan mukaan. Pariisin musiikkielämässä ei häntä sanottavasti muu viehättänyt kuin soittokuntien teknillinen täydellisyys. Svendsenin lähdettyä Pariisista keväällä 1880 palasi K. Norjassa käytyään Leipzigiin, jossa »Kullervo»-teos talvella valmistui ja esitettiin K:n omalla johdolla keväällä 1881. Dresdenissä ollessaan seuraavana talvena kirjoitti K. *1:sen suomalaisen rapsodiansa,* joka esitettiin keväällä 1882 sekä siellä että hänen omalla johdollaan Leipzigissä, ja mukaili pianonsoitolle *suomalaisia kansanlauluja,* jotka julaistiin Helsingissä. Palattuaan Suomeen kesällä mainittuna vuonna perusti hän Helsingissä muutamain musiikin ystäväin avulla *orkesteriyhdistyksen,* sinfoniakonserttien toimeenpanemista varten, joissa esitettäisiin vanhempain ja nuorempain säveltäjien etevimpiä sävelmiä.

Keväällä 1884 K. yliopiston v. t. musikin opettajana sävelsi orkesterille *Elias Lönnrotin surumarssin,* joka sitten pianonsoitolle sovitettuna julaistiin. Talvella 1885 sävelsi K. Kalevalan 50 vuotiseen muistojuhlaan *Ainon,* tuon viehättävän sinfoniarunoelmansa orkesterille ja loppukööorille. Syksyllä s. v. perustettiin orkesterikoulu suomalaisten miesten kehittämiseksi orkesteri soittoon.

Näissä n. s. käytännöllisissä musiikkitoimissa on Kajanus viime vuosina toiminut tavattomalla innolla ja menestyksellä ja kohottanut arvaamattomasti soitannollisen elämän vaatimuksia varsinkin pääkaupungissa.

Samaan aikaan on Kajanus vielä ehtinyt säveltää v. 1886 *2:n suomalaisen rapsodian* ja v. 1887 *romanssin viululle.*

Se, josta meidän soitannollisessa maailmassa tätä nykyä enin puhutaan ja enin toivotaan ja joka epäilemättä paljon lupaakin, se on nuori *Jean Sibelius.* Hänet nähdessään tulee ehdottomasti ajatelleeksi, että hän on mies, jossa nykyajan musiikki n. s. personifioituu. Ulkomuoto ei ole tuo entisen musikerin, jolla on pitkä tukka ja romanttiset silmät. Mutta koko hänen olentonsa näyttää väräjävän, niinkuin kuulisi hän joka hetki suuren orkesterin kaikkine monine soittokoneineen, jotka panevat jokaisen hänen hermonsa pään alituiseen levottomuuden tilaan. Samalla osottavat hänen liikkeensä, puheensa ja kasvon ilmauksensa harvinaista sisäistä voimaa ja äkkinäisiä mielen muutoksia — kaikki ominaisuuksia, jotka musikerille yleisesti kuuluvat. Ja niihin tulee lisäksi surumielisyys ja alakuloisuus, jotka ovat erityisesti suomalaisen luonteen lahjoja ja jotka kaiken uudenaikaisuuden ohessa tekevät Sibelius'esta varsinaisesti suomalaisen taiteilijan. Ja se on se piirre, jonka suuri yleisö hänessä jo ymmärtää, vaikkakin hänen sävellyksissään on paljon vaikeasti käsitettävää ja melkein kummallista.

Ei ole tässä tilaisuus ruveta tämänkään säveltaiteilijan teoksista tarkemmin puhumaan. Esitykset ja arvostelut niistä ovat sitäpaitse aikanaan olleet sanomalehdissä luettavina.

Eivät elämäkerrallisetkaan tiedot voi olla pitkät miehestä, joka oikeastaan vielä on nuorukai-

nen. Sibelius on näet syntynyt 8 p. joulukuuta 1865, Hämeenlinnassa. Koulunsa käytyään ja ylioppilastutkinnon suoritettuaan 19 vuoden vanhana antautui hän kokonaan musiikin alalle ja tuli ensimmäisiksi oppilaiksi vastaperustettuun Helsingin Musiikkiopistoon. Siellä hän hra M. Vegelius'en johdolla opiskeli neljä vuotta ja herätti jo oppilaana ollessaan suurta huomiota ensimmäisillä sävellyksillään. Sävellelly hän muutoin oli jo pienuudestaan pitäen. Hetikohta kuin kotimainen oppiaika oli ohi, sai Sibelius tilaisuuden matkustaa ulkomaille. Ensin meni hän Berliiniin, jossa vuoden oli Albert Beckerin oppilaana, sekä sitten Wieniin Goldmarkin luo. Tämän syksyä on hän oleskellut kotimaassa, mutta on hänen aikomuksensa taas palata sinne, missä musiikkielämä on vilkkaampi kuin meillä ja jossa tutkimukset ja kehitys voivat yhä jatkua.

Sibelius'en sävellyksistä ovat seuraavat julkisesti esitetyt: Variationeja Ciss-mollissa, jouhikvartetille; Trio, jouhisoittokoneille; Kaksi kvartettia, toinen A-mollissa, toinen B-durissa; Pianokvintetti G-mollissa; Uvertyyri C-durissa, orkesterille; Baletti-kohtaus orkesterille; sekä useampia lauluja. — Siis kokoelma, joka osottaa harvinaista tuotteliaisuutta.

Nuorin niistä säveltäjistä, joiden muotokuvat ovat tässä nähtävinä, on *Oskar Merikanto*. Suomalaiselle yleisölle on hän tuttu sekä pianotaiteilijana että useiden pienempäin sävellyksien kautta. Helsingin yleisön edessä on hän monet monituiset kerrat esiintynyt ja maaseuduillakin hänet tunnetaan useilta konserttimatkoilta.

Oskar Merikanto syntyi 5 p. elok. 1868 Helsingissä. Isä oli pohjolainen ja palveli silloin kaartissa. 8-vuotiaasta sai O. M. opetusta pianonsoitossa sekä myöhemmin urkujen soitossa urkuri Lauri Hämäläis-vainajalta, soitettuaan sitä ennen omin neuvoin virsikannelta ja urkuharmooniota. 15-vuotiaasta on hän esiintynyt konserteissa sekä pianon että urkujen soittajana. Samoilta ajoilta oli hän kolmena kesänä v. t. urkurina Helsingin vanhassa kirkossa. 17-vuotiaana jätti hän lukupuuhat, hän oli käynyt 6 luokkaa Helsingin alkeisopistoa, antautuakseen kokonaan musiikin alalle. V. 1887—89 oli hän valtion antamalla stipendiolla Leipzigin Konservatooriossa, sekä talven 1890—91 Berliinissä prof. A. Beckerin luona musiikin teoriiaa tutkimassa. On säveltänyt kappaleita piaanolle, viululle ja uruille sekä soolo- ja köörilauluja. Enin tunnettuja niistä ovat muodostelmat suomalaisista kansalauluista piaanolle, »Menuetto», »Gavotti» y. m. sekä laulut »Paitaressu» ja »Onneton».

Jouluksi ilmestyi häneltä »Otavan» kustannuksella vihko »Suomalaisia laulusävellyksiä», Vanha mummo, Ihmiselo y. m.

Kuka ei tuntisi »Sivorin lauluja»! Ei sitä lauluseuraa, joiden ohjelmassa niillä ei olisi etevä sijansa tätä nykyä. Laulu- ja soittojuhlissa keräytyy yleisö niitä ryhmittäin kuulemaan ja suosionosoituksia riittää niille loppumattomasti. Niiden »tekijä» niin sanoaksamme, oikeimmin niiden kerääjä ja sovittaja, on yksi suosituimpia suomalaisia säveltäjiä.

Hän on syntynyt 26 p. kesäkuuta 1864 Nurmijärvellä. Musiikki-opintonsa alotti hän Turun lukkari- ja urkurikoulussa, josta sai päästötodistuksen keväällä 1886. Tämän jälkeen hoiti hän vuoden ajan urkurinvirkaa Mäntyharjulla ja keräili siellä kansanlauluja. Tämän viimeksimainitun työnsä hedelmänä julkaisi hän vihkosen sovittamiaan »Mäntyharjun kansanlauluja». V. 1887 sai hän urkurinviran Viipurissa, joka virka hänellä tätänykyäkin on. Täällä alkoi hänen varsinainen työnsä laulunjohtajana sekä kansanlaulujen sovittajana, joilla kumpaisellakin alalla hän on herättänyt hyvin suurta huomiota. V. 1889 julkaisi hän toisen kansanlauluvihkosen, »Kantelo»-nimisen, jonka kauniit laulut ovat kajahtaneet ympäri Suomen. Hänen sovittamiskykynsä on hyvin itsenäinen ja alkuperäinen. Hänen sovitteluissaan on raikkaita sointuja ja tekstiä hyvin kuvaava henki. »Linjaali-rattaat», »Äiti ja tytär», »Rukkaset», »Kosioretki», »Lypsäjän laulu» y. m. ovat tunnetuimpia hänen sovituksistaan. Hänen johtamansa Kansallislauluseura ja Kansallisnaiskööri ovat moniaita voittoja vieneet yleisissä laulujuhlissa ja onkin viimeksimainittu kööri parasta, mitä sillä alalla voidaan kuulla. Tämä kööri aikaansaattoi harvinaisen ihastuksen Helsingin yleisössä syksyllä 1890, jolloin se herra Sivorin johdolla antoi kokonaista kolme konserttia. Samana syksynä matkusti S. Leipzigin Musiikkikonservatoorioon opinnoitaan jatkamaan. Keväällä 1891 sai hän valtiolta 2,000:n markan stipendion. Hän on parast'aikaa vielä tällä opintomatkallaan.

Sanomalehti-pajassa.

Uskokaa pois, siinä pajassa eivät jouda työkalut ruostumaan. Ahjon pitää olla aina tulessa eikä lietsomasta saa lakata kuin muutamiksi aamutunneiksi. Valmista siitä täytyy lähteä ja aina vain uutta, uutta, joka päivä täysi annos.

Lukijat, jotka silmäilevät lehtensä aamusilla vuoteillaan taikka postin tultua sen sukkelasti

ahmasevat, eivät ole tyytyväisiä siihen saaliiseensa kuin siksi yhdeksi päiväksi. Huomenna heille jo taas pitää olla toinen mokoma, ja he napisevat jos ei kantajapoika kahdeksan aikana rapise heidän ovensa takana — jos lehti on tarttunut matkalla matalaan —, taikka jos heidän postilaukussaan ei olekaan kaikkia lehtiä, — jos postilaitos taas on jatkanut syntiluettelonsa loppumatonta määrää. He marisevat ensi päivänä ja toisena jo kirjoittavat muistutuksen.

Harvoin he ajattelevat minkälainen työpaikka on ollut hankittaissa heille tuota hetken nautintoa. He arvelevat että siinä vain kynän kärestä lykätään palstat täyteen. Mutta minä voin vakuuttaa että se ei riitä. Onhan sitä käsikirjoitusta, on usein yltäkylläisesti. Siinä istuu toimitussihteeri vakavana ja rauhallisena ja työntää ihmisten nerontuotetta paperikoriin ja lukee toista, joka luultavasti saa tehdä seuraa samaan kuoppaan. Hän ei häikäile: sitä tietä on hän jo pannut paljo menemään ja panee vielä vastakin.

Paljohan sitä kirjoitetaan, mutta mitä kirjoitetaan, milloin, millä tavalla ja mitä myöten kirjoitetaan, siinä se onkin temppu. Monta on matkassa mutkaa, monta kosken korvaa väistettävänä, ja katsottava on, että niiden lomitse kunnolla päästään laskemaan. Päällä on aina uhkaavana painajaisena senssori ja painolaki, ja sen alta täytyy ennen kaikkia sukeltauta eheänä. Kupeilla vaanivat yhäti toiset lehdet, valppaat ja kärkkäät — se siunattu kilpailu. Ja sitten niillä väleillä yleinen mielipide ja aatteet ja periaatteet ja suunnat ja puolueet, ne täytyy kaikki aina pitää silmäinsä edessä. Entä lehden omat lukijat, nehän toki ovat etupäässä mielessä pidettävät, niiden harrastukset, niiden hauskuus, niiden etu.

Todellakin, monasti kun juuri luulee Kurimon välttäneensä, huomaakin laskevansa kohti kuohuvaa Ämmää.

Siinä on mietittävä ja neuvoteltava. Vaietako vai puhua kysytään kymmenen kertaa päivässä, kysytään miltä kannalta on paras puhua, minkä sointuisia kieliä on kosketeltava, vakaviako vai leikillisiä, kiihkeitäkö vai tyyniä.

— Tässä lehdessä on taas tämmöinen pätkä. Otetaanko kiinni ja annetaanko takaisin vai halveksitaanko koko juttua?

— Vedetäänkö tämä roskajuttu julkisuuteen, vai annetaanko olla?

— Huomenna tapahtuvat tärkeät vaalit; pitää kai virittää valitsijoita?

Kun seikka on selvillä, niin istutaan työntämään kirjoitusta. Liuska soluu liuskan perästä kynän alta, juttua jatkuu pitkin pitkiä papereita.

Prrr... siellä soi telefooni: halloo... jaha, uutinen, pannaanpa paperille... No, hallooo,.. mitä... unehtunutko mainitsematta?.., hyvä, pistetään huomiseen lehteen.

Ja asiamiehet kulkevat ja ajavat asioitaan: tässä olisi yksi kirjoitus, jos soveltuisi... Kyllä, kiitoksia vain. — Tämä vastine on otettava lehteen... Otettava! Otetaan jos siksi katsotaan. — Mutta painolain nojalla... Kyllä täällä tiedetään painolakikin.... Prrr... taas soi telefooni.. Hyvästi, niin niin, nostakaa haaste... Halloo... jaha... mutta sen me olemme jo tienneet viikko sitten... — No mitä sulla on asiana poikaseni..? Tässä.., anteeksi, pikkunen runo... — Vai runo, vai runo...!

Posteljooni hyppää portaita edestakaisin. Sillä on tavarata jos jonkin laista: pieniä kirjeitä ja

suuria, kääryjä ja ristisiteitä. Siinä alottelijan ensi yritys kirjallisella alalla, — sitä on katseltava. Siinä maaseutukirjeitä: »oikokaa virheet, laittakaa lauseet...» Niin, kyllähän ne kaikki olisivat laitettavat!

Ja taas istutaan kirjoittamaan ja juttua jatkuu. Päivä luistaa kepeasti, mieli pysyy pirteänä. Siinä pajassa lietsotaan halusta ja voiman takaa, vaan siinä saa laskea aina uutta näpeistään ja siksi ei työ ole raskasta.

Iltapäivällä alkaa latojan tehtävä. Käsikirjoitusta, käsikirjoitusta, käsikirjoitusta tulvaa alas painoon minkä ehtii ja latoja viskelee kirjaimia jotta sormet siukuu, latoo rivin ja latoo kaksi ja riveistä palstaa kasvaa. Ja ilta pimenee ja yö käy myöhäksi, vaan hän seisoo yhä kastinsa ääressä ja latoo aamulukemista yleisölle.

Pahojakin kirjaimia pistelee se veitikka joskus sekaan, vaan korrehtuurin lukija pyyhkii ne pois, panettaa oikeat, — ja jääpi niitä toki panettamattakin. Ja vihdoin aamun koitteessa tulee taittajan vuoro: hän laskee palstat niin, että ne limittäin liittyvät sivuiksi ja jokainen saa oman paikkansa. Ja painaja painaa ja lehti on valmis... Ei sentään vielä. Vielä on senssori jälellä, häntä älkäämme koskaan unhottako, hänhän se itse isäntänä määrää saapiko lukija lehden vai eikö saa.

Vaan hän suvaitsee kirjoittaa vapauttavan nimensä ja niinkuin säikähtynyt pulmusparvi pyrähtää lehti lentoon ympäri kaupungin ja maan ja on kohta tuhansien kourassa. Ja silloin saavat sanomalehtipajassa palkeet hetkisen lepuuttaa keuhkojaan ja pihdit pääsevät jäähtymään ja alasimet voivat huoata vasarain kalskeesta.

... Mutta se oli eilistä työtä se. Tänäpäivänä on myöskin päivä ja huomenna, taas on käytävä lietsomaan ja takomaan ja uutta, aina vain uutta on saatava valmiiksi. Ja palkeet puhuvat ja vasarat kalskaa ...

Tuomas.

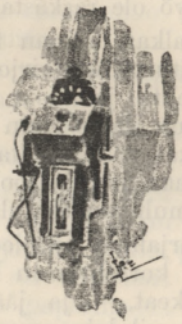

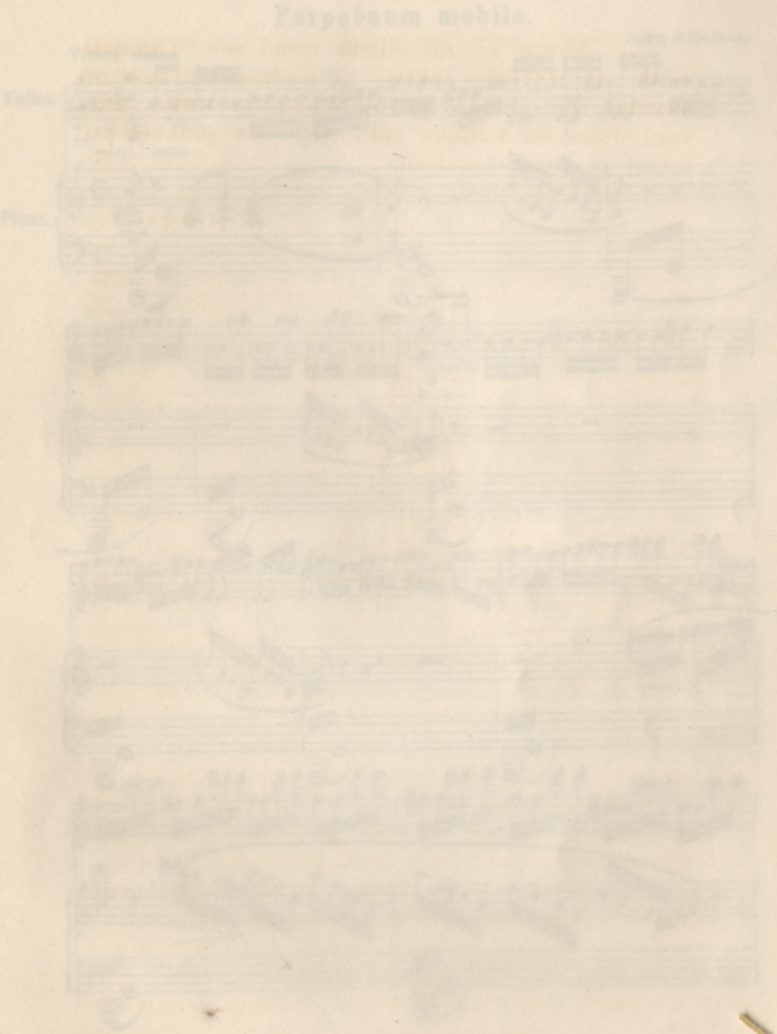

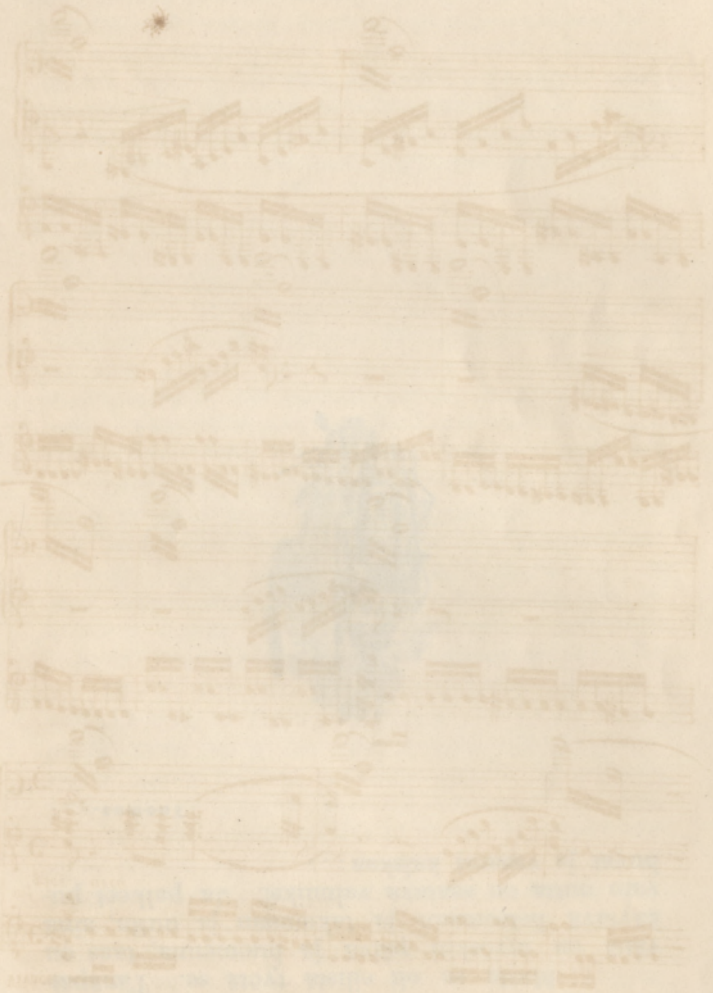

Perpetuum mobile.

Jean Sibelius.

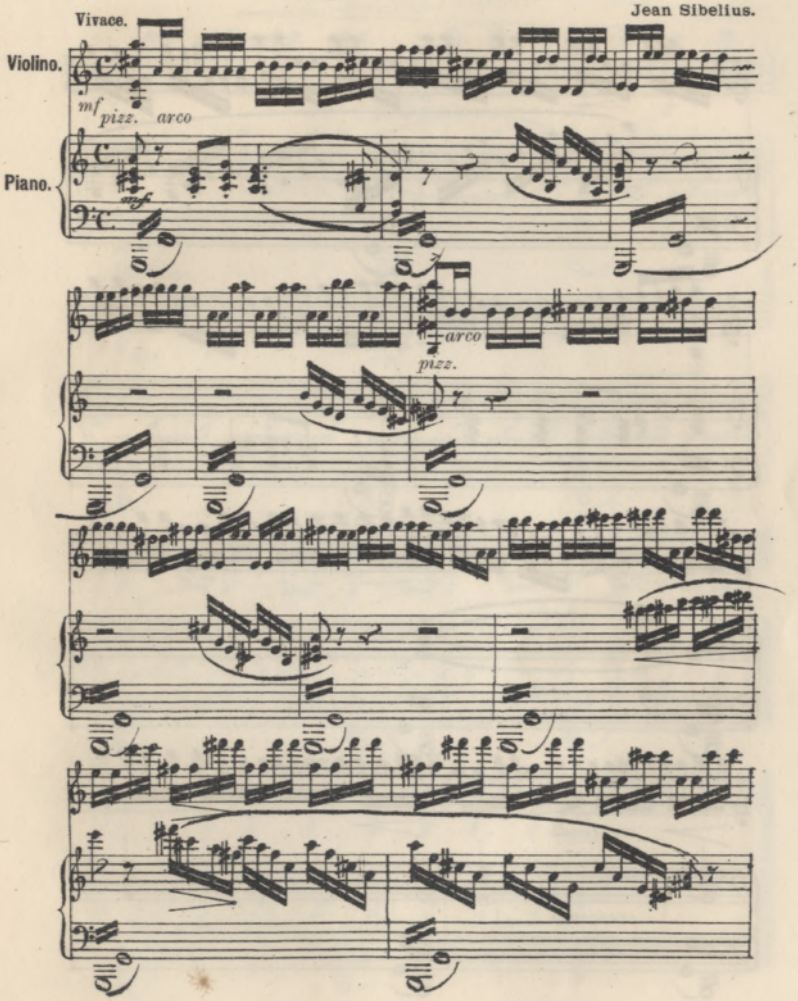

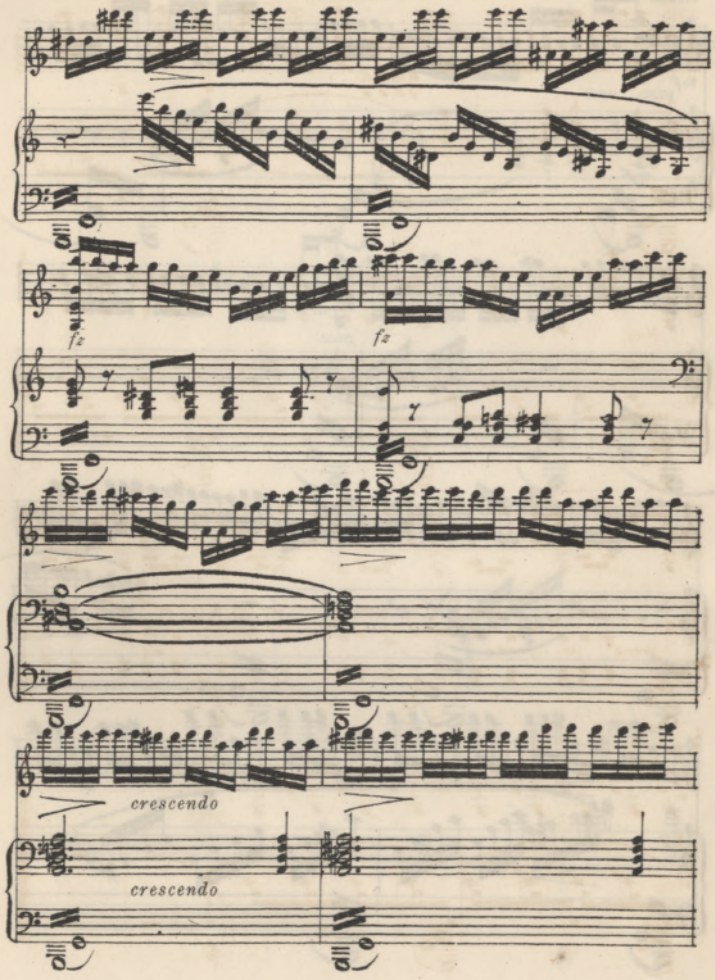
fz
fz
crescendo
crescendo

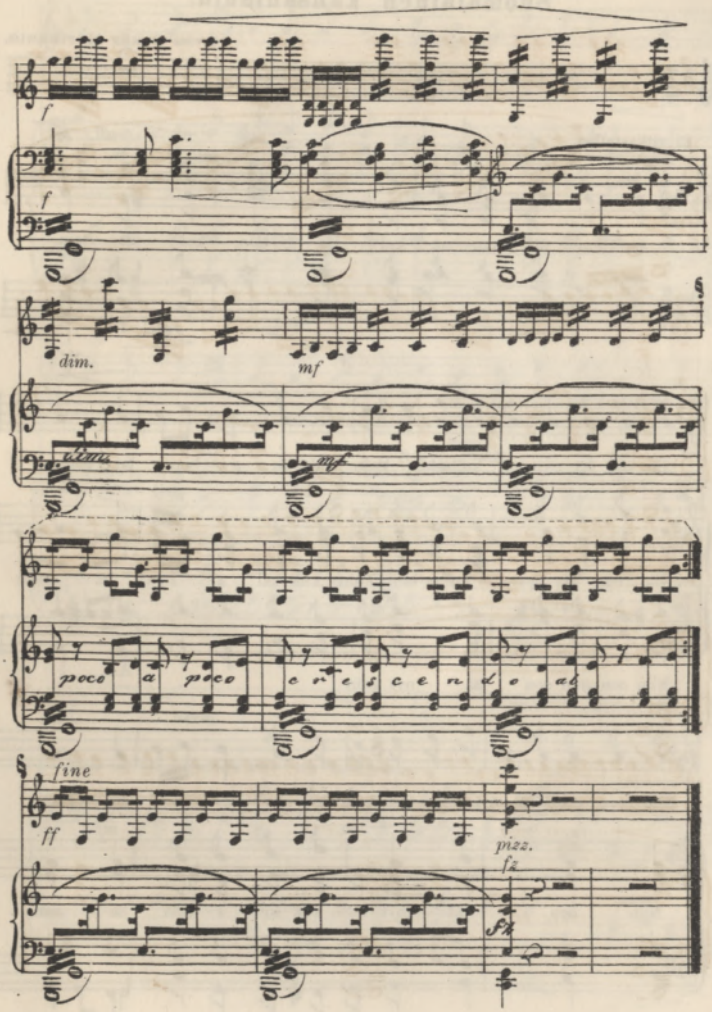
f
f
dim.
mf
dim.
mf
poco a poco
cresc en do al
fine
ff
pizz.
fz
fz

Suomalainen kansanlaulu.

Sovitti **Oskar Merikanto.**

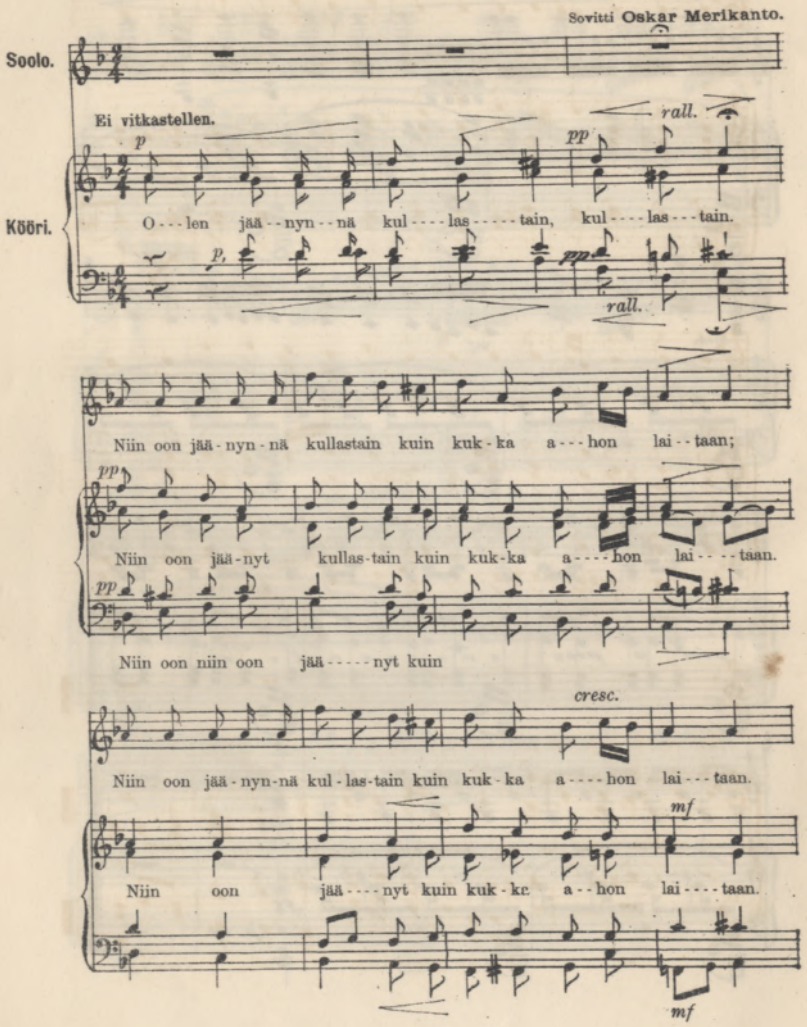

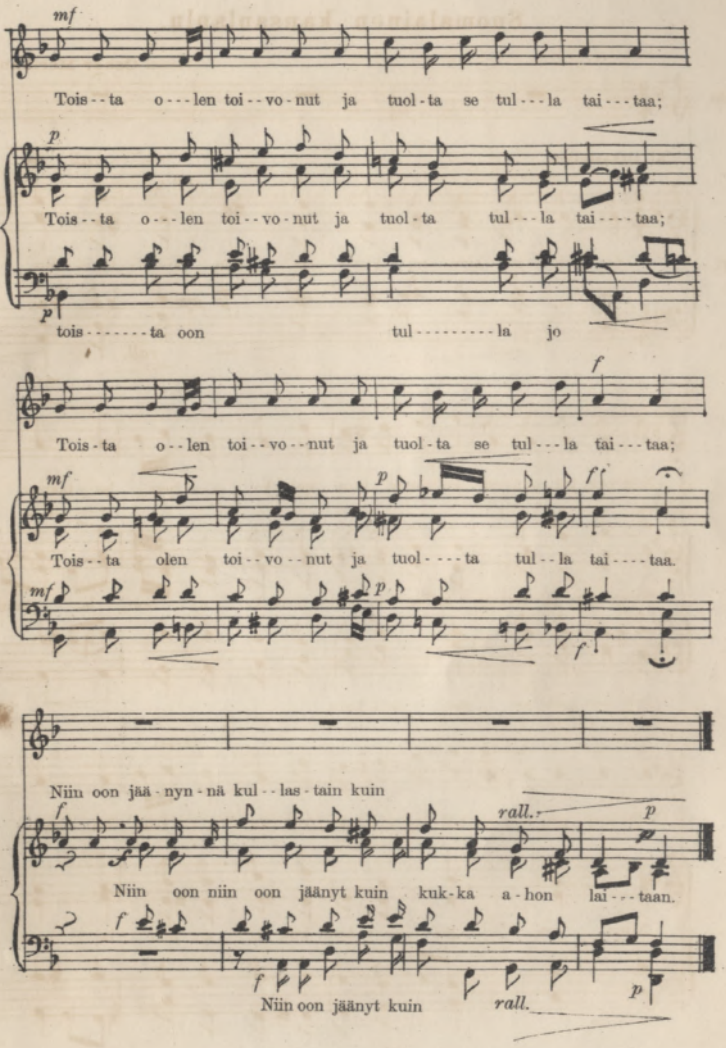
mf
Tois - - ta o - - - len toi - - vo - nut ja tuol - ta se tul - - - la tai - - - taa;
p
Tois - - ta o - - - len toi - - vo - nut ja tuol - ta tul - - - la tai - - - - taa;
p
tois - - - - - - - ta oon tul - - - - - - - - - la jo
f
Tois - ta o - - len toi - - vo - - nut ja tuol - ta se tul - - - la tai - - - taa;
mf
p
ff
Tois - - ta olen toi - - vo - - nut ja tuol - - - - ta tul - - la tai - - - - taa.
mf
p
f
Niin oon jää - nyn - nä kul - - las - tain kuin
f
rall.
p
Niin oon niin oon jäänyt kuin kuk - ka a - hon lai - - - taan.
f
f
Niin oon jäänyt kuin
rall.
p